

2009. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami analüüs

Eesti keele kui teise keele riigieksami eesmärk on hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust gümnaasiumiastme lõpus ja anda tagasisidet õpilastele, õpetajatele ja teistele asjast huvitatutele.

2009. aasta eesti keele kui teise keele riigieksamit tegi 3956 õpilast, neist poisse 1953 ja tüdrukuid 2003. Võrreldes 2008. aasta riigieksamiga on keskmine tulemus suures osas sama: sel aastal 56,31, 2008. aastal 56,02. Osaoskusesti on kirjutamis-, kuulamis- ja lugemisosas veidi kõrgema keskmise tulemusega kui eelmisel aastal, struktuuri- ja rääkimisosas aga madalam. Kõige väiksemad muutused aastati on olnud rääkimisosas.

Tabel 1. Keskmised osatulemused protsentides 2007–2009

Aasta	kirjutamine	kuulamine	lugemine	keelestruktuur	rääkimine
2007	45,14	67,35	69,34	65,99	67,17
2008	43,38	52,47	59,09	56,39	67,60
2009	44,84	57,77	61,51	49,26	67,98

2009. aastal oli tüdrukute keskmine tulemus 62,82, poistel 49,64. Tüdrukute keskmine tulemus on ka eelnevatel aastatel poistest kõrgem olnud, näiteks 2008. aastal (vastavalt 62,04 ja 49,73). Osaoskusesti tüdrukuid ja poisse võrreldes oli kõige suurem vahe sel aastal kirjutamisosas, 3,57 punkti. Lugemisosas oli vahe 3,14, rääkimisosas 2,98, keelestruktuuris 2,1 punkti. Peaaegu samal tasemel (1,99-punktiline vahe) olid tüdrukud ja poisid kuulamisosas.

Tabel 2. 2009. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami keskmised osatulemused soo järgi

	kirjutamine	kuulamine	lugemine	keelestruktuur	rääkimine
mehed	7,16	10,46	10,94	8,79	12,09
naised	10,73	12,45	13,63	10,89	15,07

Tabel 3. 2009. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami osad

	ülesannete arv	üksikküsimuste arv Nt 10+10+12=32	maksimaalne punktisumma	Aeg (min)
kirjutamine	2		20	90
kuulamine	4	5+5+7+8=25	20	40
lugemine	3	7+11+7=25	20	50
keelestruktuur	2	12+13=25	20	40
rääkimine	3		20	20

Tabel 4. Tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
maakonnakeskus	138	3,49	67,92	71,35	74,77	71,35	14	77	100	20,35
suurlinn	1679	42,44	65,48	66,46	67,44	66,46	13	68	100	20,46
teeninduspiirkonnata koolid	1772	44,79	42,94	44,10	45,27	44,10	1	38	100	24,94
valla- ja	367	9,28	60,88	63,19	65,51	63,19	6	67	100	22,56

väikelinnakoolid										
kokku	3956	100,00	55,52	56,31	57,10	56,31	1	57	100	25,31

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
gümnaasium	2698	68,20	65,63	66,43	67,23	66,43	6	70	100	21,20
kutseõppeasutus	1257	31,77	33,53	34,58	35,62	34,58	1	30	99	18,94
virtuaalkool	1	0,03		72,00		72,00	72	72	72	
kokku	3956	100,00	55,52	56,31	57,10	56,31	1	57	100	25,31

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
M	1953	49,37	48,51	49,64	50,77	49,64	1	47	100	25,39
N	2003	50,63	61,79	62,82	63,85	62,82	7	66	100	23,47
kokku	3956	100,00	55,52	56,31	57,10	56,31	1	57	100	25,31

KIRJUTAMISOSA

Eelmiste aastatega sarnaselt on kirjutamisosa teiste osaoskustega võrreldes madalama keskmise tulemusega (8,97). Minimaalne punktide arv oli 0 ja maksimaalne 20, standardhälve 6,06.

Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest. Esimeses ülesandes tuli kirjutada poolametlik kiri klassikaaslastele ja kutsuda nad (suunises etteantud märksõnu kasutades) turismitallu lõpuõhtut veetma. Enamasti ei tekitanud vabas vormis kutse kirjutamine raskusi, kirjeldati programmi ja lisati muudki sobilikku teavet. Osa õpilasi oli aga eksinud adressaadi valikul. Klassikaaslastele mõeldud kiri oli adresseeritud hoopis turismitallu või siis oldi ise turismitallu töötaja rollis ja reklaamiti oma asutust. Oli ka neid, kes olid midagi lisamata kopeerinud etteantud lauseid või märksõnu.

Teine ülesanne oli arutlev kirjand teemal „Vahel on targem rääkida kui vaikida”. Kuna teema on suhteliselt lai ja lubab erinevaid käsitlusi, siis polnud palju möödakirjutamisi. Enamasti püstiti sisu raamides ja toodi nii poolt- kui ka vastuargumente. Sisutühjad ja kasinad tööd olid tingitud pigem väga kehvast keeleoskusest ja puudulikust leksikast.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
maakonnakeskus	138	3,49	11,26	12,09	12,93	60,47	0	12	20	4,98
suurlinn	1679	42,44	11,28	11,51	11,75	57,56	0	12	20	4,88
teeninduspiirkonnata koolid	1772	44,79	5,69	5,97	6,24	29,84	0	4	20	5,93
valla- ja väikelinnakoolid	367	9,28	10,09	10,64	11,19	53,22	0	12	20	5,36

	kokku	3956	100,00	8,78	8,97	9,16	44,84	0	10	20	6,06
--	-------	------	--------	------	------	------	-------	---	----	----	------

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
gümnaasium	2698	68,20	11,17	11,37	11,56	56,84	0	12	20	5,15
kutseõppeasutus	1257	31,77	3,57	3,82	4,07	19,10	0	2	20	4,46
virtuaalkool	1	0,03		10,50		52,50	10	10	10	
kokku	3956	100,00	8,78	8,97	9,16	44,84	0	10	20	6,06

Tabel 9. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
M	1953	49,37	6,89	7,16	7,42	35,8	0	7	20	5,94
N	2003	50,63	10,49	10,73	10,98	53,65	0	12	20	5,64
kokku	3956	100,00	8,78	8,97	9,16	44,85	0	10	20	6,06

KUULAMISOSA

Kuulamisosa keskmine tulemus oli sel aastal 11,55, mis on eelmise aastaga võrreldes 5,3 punkti võrra kõrgem. Minimaalne tulemus oli 0 ja maksimaalne 20 punkti, standardhälve oli 4,98.

Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest ja sel aastal oli varasema 20 üksikküsimuse asemel 25. Nii polnud ühel küsimusel enam 1 punkti kaalu ja tulemus jaotus kogu ülesande peale ühtlasemalt.

Kuulamisosa ülesandetüübid olid varasemast tuttavad ja nende lahendamisel ei tekkinud raskusi. Kolme esimese ülesande statistika näitab, et küsimused olid igati jõukohased. Keerulisemaks osutus aga neljas, info ülekandmise ülesanne, milles tuli lünka kirjutada kuuldu järgi õige sõna. Siin olid üksikküsimuste keskmised näitajad kõige madalamad. Üritati küll lünki täita, kuid tihti oli sõnakuju kaudselt järele aimatud (nt vastusest *prints* oli paljudel juhtudel saanud *prints Josefi*), kirjutatud õige sõna valesse lünka või jäetud üldse vastamata.

Kui valikvastustega ülesande teeb kergemaks see, et õige vastusevariant on juba ette antud ja see tuleb kuulduga kokku sobitada, siis hoopis keerulisem on ise õige sõna ära tabada ja see grammatiliselt õigesti lünka kirjutada. Paljus näitab see kasinat keeleoskust ja puudulikku õigekirja, mis on ilmnenu ka varasemate aastate eksamianalüüsides. Ilmselt peaks enam tähelepanu pöörama autentsete tekstide kuulamisele (raadio- ja televisioonisalvestised jms), kuuldust arusaamisele ja sõnade õigekirjale. Ülesannete vormilise poole kinnistamine peaks jääma tagaplaanile. Õpilased oskavad lugeda juhiseid ja saavad ka varem tundmatu ülesandetüübiga väga hästi hakkama.

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
maakonnakeskus	138	3,49	13,97	14,71	15,44	73,54	3	16	20	4,38

suurlinn	1679	42,44	13,01	13,22	13,43	66,09	2	14	20	4,43
teeninduspiirkonnata koolid	1772	44,79	9,35	9,57	9,80	47,87	0	8	20	4,88
valla- ja väikelinnakoolid	367	9,28	11,85	12,31	12,78	61,57	2	13	20	4,50
kokku	3956	100,00	11,40	11,55	11,71	57,77	0	11	20	4,98

Tabel 11. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
gümnaasium	2698	68,20	13,10	13,27	13,44	66,34	2	14	20	4,48
kutseõppeasutus	1257	31,77	7,65	7,87	8,09	39,36	0	7	20	3,91
virtuaalkool	1	0,03		15,20		76,00	15	15	15	
kokku	3956	100,00	11,40	11,55	11,71	57,77	0	11	20	4,98

Tabel 12. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
M	1953	49,37	10,41	10,64	10,86	53,18	0	10	20	5,00
N	2003	50,63	12,24	12,45	12,66	62,24	1	13	20	4,81
kokku	3956	100,00	11,40	11,55	11,71	57,77	0	11	20	4,98

LUGEMISOSA

Lugemisosa keskmine tulemus oli sel aastal 12,30 (standardhälve 5,82), minimaalne tulemus 0 ja maksimaalne 20. Võrreldes 2008. aastaga (11,82) oli keskmine sel aastal mõnevõrra kõrgem.

Lugemisosa koosnes kolmest ülesandest ning nagu ka kuulamis- ja struktuuriosa 25 üksikküsimusest.

Esimene ülesanne oli oma tüübilt tuttav: loetu põhjal tuli kolmest väitest valida õige. Statistika näitab, et see ülesanne oli jõukohane, ülesande eristusnäitajad olid head.

Teise ülesande raskusaste oli samuti keskmine, kuigi ilukirjanduslikul tekstil põhinev ülesanne oli sel aastal esimest korda kasutusel.

Kolmas ülesanne, mille puhul tuli tekstilõigud õigesse lünka sobitada, oli samuti jõukohane. Õpilastel on ilmselt piisavalt aega, et tekstist peamine mõte üles leida ja mitte keskenduda niivõrd detailidele.

Tabel 13. Lugemisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
maakonnakeskus	138	3,49	14,77	15,57	16,37	77,86	2	17	20	4,74
suurlinn	1679	42,44	14,21	14,44	14,67	72,21	2	15	20	4,85
teeninduspiirkonnata	1772	44,79	9,45	9,72	9,99	48,60	0	9	20	5,82

koolid										
valla- ja väikelinnakoolid	367	9,28	13,22	13,75	14,28	68,75	2	14	20	5,18
kokku	3956	100,00	12,12	12,30	12,48	61,51	0	13	20	5,82

Tabel 14. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
gümnaasium	2698	68,20	14,27	14,46	14,64	72,28	2	16	20	4,93
kutseõppeasutus	1257	31,77	7,41	7,68	7,94	38,38	0	6	20	4,82
virtuaalkool	1	0,03		12,80		64,00	13	13	13	
kokku	3956	100,00	12,12	12,30	12,48	61,51	0	13	20	5,82

Tabel 15. Lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
M	1953	49,37	10,67	10,94	11,20	54,69	0	10	20	5,94
N	2003	50,63	13,40	13,63	13,87	68,16	1	14	20	5,38
kokku	3956	100,00	12,12	12,30	12,48	61,51	0	13	20	5,82

KEELESTRUKTUURIOSA

Struktuuriosa oli 2009. aastal kirjutamise järel teine madalama keskmisega (9,9) osaoskus.

Minimaalne tulemus oli 0 ja maksimaalne 20, standardhälve 5,3.

Keskmine tulemus oli madalam ka eelmiste aastatega võrreldes (2008. a 11,28), samas oli sel aastal tervikuna varasemast suurem tähelepanu grammatikal ja õigekirjal.

Ülesandeid oli kaks. Esimeses pidid õpilased valima lünka õige sõna õiges vormis. Ülesandetüüp oli tuttav ja küsimused heade eristusnäitajatega. Vigu tehti enim kesksõnade (nt *õppiv*) ja osastava käände (*paare, ühist*) moodustamisel.

Teine ülesanne oli sel aastal esimest korda kasutusel, kuid ülesandetüübina tuttav: sulgudes olev sõna tuli panna õigesse vormi. Statistilised näitajad olid siin madalamad kui eelmisel ülesandel. Raskeimaks osutus käänamine (nt *kõrgusele, hüppajale, lennukist, vanema*). Vähem eksiti pööramises, kuid siin mõjutas tulemust väga kehv õigekiri. Vigane kirja pilt on kahjuks valdav. Huvitav oli, et üsna vähe eksiti laadivaheldusliku sõna *sada/saja* käänamisel, samas sõnast *terviseprobleem* osastava käände moodustamine näis tunduvalt raskem olevat.

Tabel 16. Keelestruktuuriosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
maakonnakeskus	138	3,49	12,06	12,88	13,70	64,41	2	14	20	4,89
suurlinn	1679	42,44	11,23	11,46	11,70	57,31	0	12	20	4,87
teeninduspiirkonnata koolid	1772	44,79	7,52	7,75	7,99	38,76	0	6	20	5,00
valla- ja	367	9,28	10,94	11,48	12,02	57,41	1	12	20	5,26

väikelinnakoolid										
kokku	3956	100,00	9,69	9,85	10,02	49,26	0	10	20	5,32

Tabel 17. Keelestruktuuriosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
gümnaasium	2698	68,20	11,41	11,60	11,79	58,00	0	12	20	5,00
kutseõppeasutus	1257	31,77	5,88	6,10	6,31	30,48	0	5	20	3,84
virtuaalkool	1	0,03		15,20		76,00	15	15	15	
kokku	3956	100,00	9,69	9,85	10,02	49,26	0	10	20	5,32

Tabel 18. Keelestruktuuriosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
M	1953	49,37	8,56	8,79	9,02	43,94	0	8	20	5,19
N	2003	50,63	10,66	10,89	11,12	54,45	0	11	20	5,24
kokku	3956	100,00	9,69	9,85	10,02	49,26	0	10	20	5,32

RÄÄKIMISOSA

Rääkimisosa keskmine sooritus oli 13,6 ehk 67,9% (standardhälve 5,58). Kõigi osaoskustega võrreldes on suulise osa sooritusprotsent kõige kõrgem (nagu ka eelmisel aastal). 2008. aasta suulise osa keskmine (67,6) ei erinenud märkimisväärselt selle aasta keskmisest.

Minimaalne tulemus on 0 ja maksimaalne 20 punkti. Ülesehituselt oli rääkimisosa sama kui eelmistel aastatel (pildi kirjeldamine, arutlus, otsustamine).

Tabel 19. Suulise osa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
maakonnakeskus	138	3,49	15,39	16,01	16,64	80,07	3	17	20	3,71
suurlinn	1679	42,44	15,58	15,77	15,97	78,86	1	17	20	4,05
teeninduspiirkonnata koolid	1772	44,79	10,78	11,06	11,34	55,28	0	11	20	6,03
valla- ja väikelinnakoolid	367	9,28	14,51	14,99	15,48	74,96	0	16	20	4,72
kokku	3956	100,00	13,42	13,60	13,77	67,98	0	15	20	5,58

Tabel 20. Suulise osa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
gümnaasium	2698	68,20	15,54	15,70	15,86	78,48	0	17	20	4,27
kutseõppeasutus	1257	31,77	8,79	9,08	9,38	45,42	0	9	20	5,37

virtuaalkool	1	0,03		18,00		90,00	18	18	18	
kokku	3956	100,00	13,42	13,60	13,77	67,98	0	15	20	5,58

Tabel 21. Suulise osa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhälve
M	1953	49,37	11,83	12,09	12,35	60,43	0	13	20	5,85
N	2003	50,63	14,85	15,07	15,28	75,34	0	16	20	4,86
kokku	3956	100,00	13,42	13,60	13,77	67,98	0	15	20	5,58

Kokkuvõtteks

Eelmiste aastatega võrreldes on muutused marginaalsed. Endiselt on paremad tulemused suulises osas ja kehvemad kirjutamises. Seega on kirjalik väljendusoskus aastaid kõige enam probleeme tekitanud. See on tõenäoliselt koht, millele tuleks tundides rohkem tähelepanu pöörata, mitte niivõrd keskenduda eksami kindlat tüüpi ülesannete kinnistamisele.

Koolitüübiti võrreldes on gümnaasiumis kõrgemad keskmised tulemused kui kutseõppeasutustes, maakonniti võrreldes olid vastavalt kõrgemad tulemused Põlvamaal ja madalamad Ida-Virumaal. Selles võrdluses aga, nagu kogu analüüsi puhul, tuleb kindlasti arvestada õpilaste arvu ja kontingendi tasemega.

Ethel Roosna

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Peaspetsialist (eesti keel teise keelena)